

NAVI KÜLA STRATEEGIA

2022- 2027

Koostatud Leader koostööprojekti „Arukad külad“ raames

SISUKORD

SISSEJUHATUS	2
2. SIDUSRÜHMADE KAASAMINE	2
3. KÜLA AJALUGU, ISELOOMUSTUS JA ANALÜÜS	3
3.1.Küla ajalugu	3
3.2.Küla iseloomustus	4
3.3.Külaelu juhtimine ja koostöö kogukonnas, teiste organisatsioonidega	5
3.4.Seosed teiste arengukavadega	6
3.5.Arengutegurite (SWOT) analüüs	7
4. SEKKUMISLOOGIKA	9
4.1. Üldine eesmärk	9
4.2. Arengueesmärgid ja tegevussuundade kirjeldus	10
Tegevussuund 1: Õppimisvõimaluste loomine	11
Tegevussuund 2: Kogukondliku toe koosloomine	11
Tegevussuund 3: Küla ja seltsimaja füüsilise ruumi arendamine	12
Tegevussuund 4: Kogukondliku ühtsustunde kasvatamine	13
Tegevussuund 5: Liikumisharrastuse kujundamine	13
4.3. Strateegia skeem	15
4.4. Tegevuskava arukatest lahendustest	16
5. JUHTIMINE JA SEIRE	20
LISA 1. Sõnapilv Navi küla iseloomustavatest märksõnadest	21
Lisa 2. Küsitluse tulemused	22
Lisa 3. SWOT analüüsi tabel	25

1. SISSEJUHATUS

Arukate külade (Smart Villages) puhul on tegemist Euroopa Komisjoni initsiatiiviga innovaatiliste lahenduste juurutamiseks küla tasandil. Kontseptsiooni rakendatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika raames liikmesriikide maaelu arengukavade ja strateegiakavade meetmete kaudu. Euroopas piloteeritakse arukate külade kontseptsiooni projektide Smart Rural 21 (<https://www.smartrural21.eu/>) ja Smart Rural 27 raames. Eestis rakendatakse arukate külade lähenemist esmakordselt 13 Leader tegevusrühma koostööprojekti "Arukate külade arenguprogramm" raames.

Euroopa Komisjoni käsitluse kohaselt on ARUKAD KÜLAD maapiirkondade kogukonnad, mis kasutavad uuenduslikke lahendusi oma jätkusuutlikkuse parandamiseks, tuginedes kohalikele tugevustele ja võimalustele. Strateegia koostamine ja elluviimine põhineb kogukonna aktiivsel osalusel, üheskoos keskendutakse majanduslike, sotsiaalsete ja keskkonna väljakutsetega toimetulemisele rakendades tehnoloogilisi ja digitaalseid lahendusi. Arukad külad teevad koostööd erinevate partnerite ja kogukondadega, erinevate sektorite esindajatega maa- ja linnapiirkondadest. (Euroopa Komisjon 2019).

Navi Külaselts otsustas programmi kandideerida, kuna külal puudub kehtiv arengukava, ent kogukondlik tegevus on viimastel aastatel märkimisväärselt hoogustunud ning vajab rohkem struktureeritud lähenemist. Arukas küla Navi külaseltsi vaatest tähendab arengu- ja õppimisvõimaluste loomist ja toetamist kogukonnas, samuti kaugtöövõimaluste edasiarendamist. Navi küla valiti osalema "Arukate külade arenguprogrammi" Võrumaa Partnerluskogu juhatusel poolt. Arengukava koostamist toetas kogu protsessi vältel mentor Stanislav Nemeržitski.

2. SIDUSRÜHMAD KAASAMINE

Käesoleva strateegia koostamist juhtis Navi Külaseltsi juhatus. Juhatus oli pidevalt informeeritud ja ühises infoväljas toimunud.

Peamiste ja suurimate sihtrühmade kaasamise osas viidi läbi elektrooniline küsitlus. Küsitlus käsitles erinevaid käimasolevaid tegevusi, samuti infrastruktuuri võimalusikülas laiemalt ja ootusi edaspidiseks. Veel uurisime küsitluses, mis suurendaks vastanute motivatsiooni osaleda ja panustada kogukonna tegevustesse senisest enam.

Küsitlust levitati Navi Küla Facebooki lehel, edastati liikmetele e-maili teel, samuti saadeti eraldi küsitlus lastehoiuteenusiga seotud osapooltele, koolitustel, Tartu Ülikooli väärivate ülikoolis osalejatele.

Küsitlusele vastas 27 inimest. Küsitluses andis enda soovist edaspidi strateegia protsessis osaleda 8 inimest. Korraldatud kohtumisele Navi Külaseltsi juhatusel ja osalussoovist teada andnud inimestega tuli osalema üks osaleja kaheksast. Oluliselt on piiranud arutelude läbiviimist kehtiv piirangute olukord.

3. KÜLA AJALUGU, ISELOOMUSTUS JA ANALÜÜS

3.1.Küla ajalugu

Arvatakse, et Navi on mugandus poola keelest, kus sõna “nowy” tähendab uus. Küla läheduses asuvad nii Võhandu jõgi ja Kirumpää Piiskopilinnuse (est 1322) varemed. Navi küla paikneb Võru vallas, Võru linna (est 1784) piirist vaid mõne kilomeetri kaugusel. Navi küla esmamainimisest täitub erinevate allikate põhjal 2022. aastal 390 aastat (est 1632).

Märke, et piirkonnas on tegeletud ammusest ajast põllumajandusega on mitmeid. Küla territooriumilt on leitud kivikirves, mille vanust hinnatakse ligikaudu 4000 aastaseks.

Küla saab iseloomustada kui hajaküla, mis asub Põrmu/Tsopa järve ümbruses. Järve suubub Silmaläte, mille raviomadusi tunnustati veel vähem kui sada aastat tagasi, mil Silmalätte vett kasutati silmanägemise parandamiseks. Legend räägib, et järve läänekaldal asus muistne kirik, mille kellatorn olla järve vajunud. Põrmu/Tsopa järvest on kellatorni otsitud, kuid järve hoiab oma saladust ning kaitseb kiivalt suplejaid. Kiriku asupaiga läheduses asub muistne matmispaik.

Navi kogukond on olnud ajalooliselt aktiivne. Kool töötas Navil aastatel 1763 kuni 1968. Seega anti kooliharidust Navil 202 aastat. See oli Võrumaa üks vanemaid koole. Kooli asutamise aasta kinnitus pärineb Põlva Evangeelse Luterliku koguduse arhiivist. Esimene koolimaja asus Loosu külas Kausta Peetri rehetares. Navi algkool avas 5. ja 6. klassi juba 1922/23 õppeaastal, olles seejuures üks esimesi Võrumaal. Kool tegutses edasi ka Nõukogude okupatsiooni ajal ning suleti 1968. aastal.

Koolimajas tegutsesid järgmised seltsingud: segakoor, rahvaraamatukogu selts, masinatarvitajate ühistu, maanaiste selts, puhkpilliorkester ja põllumeeste kogu. Praegu täidab koolihoone kaupluse funktsiooni ja möödunud kooliaega meenutab mälestuskivi.

Endise koolimaja asemele ehitati 2006. aastal uus hoone - Navi seltsimaja. Seltsimaja haldab ja selles toimuvat tegevust korraldab MTÜ Navi Külaselts. Ajalooliselt väärtuslike kilde ajaloos olulist rolli mänginud isikute osas on kogutud Navi seltsimajja. Viimase, eriti väärtusliku kingituse Navi koolist pärig piibli näol tõi külaseltsile kohalik elanik.

3.2.Küla iseloomustus

Navi küla paikneb Võru linna vahetus läheduses. Suurematest keskustest asub läheduses veel Väimela ja Parksepa. Navi külal on soodne asukoht, kuna see jääb Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa maantee vahetusse lähedusse ning Võru linn asub lähedal.

Navi külas on 2020. aasta andmetel elanikke 225. 2018 aastal elas Navi külas 228 elanikku. 2013 - 2018 aastal on olnud langus 29 inimese võrra (Rahvastikuregister).

Laste arvu osas (vanuses 0-3) on aga 2021. aasta seisuga Navi külas 16 last, piirnevates külades 20 ja lähiasulates 57 last. Seega on piirkonda juurde sündinud märkimisväärne hulk lapsi (Rahvastikuregister, 05.10.2021). See annab tõestust sellest, et lapsed ja pered on oluline sihtrühm, kellele tegevusi suunata. Seda toetab ka Võru maakonna arengustrateegia 2035+, mille elukestva õppe valdkonna üks suund on "Lapsevanemate arendamine, koolitamine ja toetamine", samuti tähtsustab "Kestliku kogukonna valdkonna" tegevussuund, et "perekonnad on elujõulised".

Võrumaal tervikuna on 65-aastaste ja vanemate elanike suur osakaal - 22,1%, mis on suurem kui Eesti keskmine 19,8%. (Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad, 2020). See statistiline olukord viitab selgelt sellele, et kavandatavates tegevustes on oluline võtta fookusesse vanem generatsioon ja kavandada tegevusi sellele sihtgrupile.

Võrumaa elanikest 20–64-aastastest on kolmandikul kutseharidus, kõrgharidusega on 27% ja põhi- või madalama haridusega 15%. (Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad, 2020). Antud näitaja viitab õppiva kultuuri, õpivoiakute ja õppimisvõimaluste loomise vajadusele igal tasandil, sh kogukonna ja külatasandil. Sellise lähenemise puhul on võimalik madalama haridustasemega inimestele pakkuda toetavaid meetmeid ja tegevusi, et õppimine oleks soodustatud.

Kokkuvõttes võib statistilistele näitajatele tuginedes öelda, et Navi küla sarnaselt piirkonna demograafilistele näitajatele, on pidevalt kahaneva elanikkonnaga piirkond, kuid selle oluliseks tasakaalustavaks teguriks on piirkonna eripära - linnalähedus ning teised ümberkaudsed külad, kus täna puudub aktiivne kooskõimisharjumus. See viitab vajadusele kui ka võimalusele käsitleda piirkonna laiemalt kui vaid oma küla piire hõlmavat tegevuste võimaldamist. Samuti on eelpool välja toodud murettekitavad näitajad nii eaka elanikkonna kohta kogu Võrumaal kui haridustaseme kohta. Need viited annavad tuge ja loovad tausta eakatele suunatud ning haridusega seotud tegevuste vajalikkuse järele. Seda on selgelt näidanud ka meie senine aastatepikkune tegevuspraktika.

Navi küla läbivad paar korda päevas linnaliinibussid, samuti on korraldatud koolitransport. Enamus külarahvast liigub külast välja oma transporti kasutades. Ürituste ja ettevõtmiste korraldamisel (näiteks väärivate ülikooli loengud) tuleb arvestada täiendava tegevusena bussitranspordi korraldamisele Navi ja Võru linna vahel. Ka küsitluses selgus, et kui transport ürituste puhul korraldatud ei oleks, siis jääks osalemine ära.

Navi seltsimaja iseenesest on aga väga hea ligipääsetavuse ja asukohaga. See asub küla mõttelises keskuses ning poe ja bussijaama vahetus läheduses. Seltsimaja suur alumise korruse saal on ligipääsetav ka liikumispuudega inimestele (pole piiravaid treppe ega astanguid).

Teenuste mõttes on peamiseks teenuskeskuseks lähedal asuv Võru linn, mis pakub kõiki olulisemaid teenuseid. Külas tegutseb 2022. aastal külapood, kust leiab hädavajalikud toidained ning majapidamistarbed.

3.3.Külaelu juhtimine ja koostöö kogukonnas, teiste organisatsioonidega

Navi külaelu edendab külaselts. MTÜ Navi Külaselts on 20-aastase tegutsemise kogemusega. Seltsi juhib kuueliikmeline juhatus ning liikmeid kokku on 50 (seisuga veebruar 2022). Külaseltsi aktiivsel tegutsemisel on selle aja jooksul oluliselt panustatud võrgustikutöös kohaliku kogukonna, valla ja Võru maakonna elu edendamisesse. Navi seltsimaja kasutatakse nii ürituste korraldamiseks, huvitegevusteks kui ka teenuste pakkumiseks (ruumide rentimine erinevateks üritusteks). Seltsi eestvedamisel tähistatakse traditsioonilisi üritusi. Loodud on alus mitmetele uutele traditsioonidele nagu Navigaator (seikluslik orienteerumine ratastel, ujudes, joostes), Navi küla ajaloopäev, peoõhtud Vabariigi aastapäeva tähistamiseks jne. Toetame majutusvõimaluste ja ruumide kasutamise pakkumisega erinevaid maakondlikke üritusi ja ettevõtmisi. Soovime olla heaks partneriks ja toetajaks ka teistele ühendustele ja ettevõtjatele Võrumaal, just ruumide näol neile ühendustele, kellele ruumide puudus on tegutsemise osas takistuseks.

Navi külaselts on uuendusliku meelelaadiga, aktiivse eestvedamisega ühendus, mille mõju ja tegevuste ulatus on laiem kui vaid kohalik kogukond. Külaselts on avatud uutele ideedele ning piloteerib aktiivselt küll koostöös kohaliku omavalitsusega kui ka projektide toel erinevaid mudeleid ja teenuseid, mis piirkonna elanike vajadustele vastavad.

Külaseltsi on tunnustatud läbi aastate erinevate ettevõtmiste eest. 2021. aastal pälvis külaselts kaks tunnustust algatuse "Väärivate Ülikool Võrumaal" ellukutsumise eest. Esimese tunnustuse väljastas Täiskasvanute Koolitajate Assotsiatsioon ANDRAS (Võru maakonna aasta õpiteo nominent). 2021. aasta novembris tunnustas Võru vald sädeinimeste vastuvõtul Navi külaseltsi kui Võru valla 2021. aasta kultuurilist algatust. Tänuväärsele lisatud kirjas toodi esile külaseltsi kui külaelu vedurit, iseloomustades meid, kes me paistame silma piirkonnas oma silmapaistvate innovaatiliste ideedega, oleme korraldanud ja koostanud ning läbi viinud täiskasvanute koolituste projekte ning käivitanud väärivate ülikooli Võrumaal.

Arengukava koostamisel pöördusime ka elanike poole ning uurisime, milliste märksõnadega seostub Navi küla nende jaoks enim. Olulisemad märksõnad, mis meie küla puhul esile tulevad on **seltsimaja**, **aktiivne** ning **üritused**. (Vaata Lisa 1).

Navi külaselts on läbi aastate väärtustanud koostööd teiste organisatsioonide, MTÜ-dega Võrumaal. Peame oluliseks pakkuda partnerlust just Navi seltsimaja võimalusi ära kasutades neile organisatsioonidele, kellel puuduvad ruumilised võimalused oma tegevuse elluviimisel või kellel on vaja suurürituste korraldamisel tuge.

Nii on püsiv koostöö välja kujunenud näiteks MTÜ Teppo Lõõtsataluga, kes korraldab Navi seltsimajas iga-aastaselt ja regulaarselt lõõtsa õpitubasid. Erinevad toad võimaldavad individuaalselt õppida ja väiksemates seltskondades pilli harjutada, mistõttu toetab seltsimaja ruumilahendus sellist ettevõtmist.

Majutusvõimalusi oleme pakkunud ka MTÜ Võru Pärimustantsu festivalile rühmade majutamiseks ning Võhandu maratonil osalejatele.

Toimiv koostöö on naaberkülaseltsidega, näiteks Osula Külaselts, kellega oleme heas koostöös leidnud võimalusi inventari riskisutuseks, samuti tunnustame üksteise üritusi ja ettevõtmisi ning jagame neid sotsiaalmeedias.

Navi külaselts on partneriks Võrumaa Spordiliidule. 2021. aasta suvel toimus Navi piirkonnas esmakordselt Võrumaa pikamaajooksu sarja etapp. Varasemalt on olnud koostöö sportliku orienteerumismängu Navigaator läbiviimisel ja muude sportlike ettevõtmiste korraldamisel.. Kuni käesoleva aastani osales Navi Külaseltsi esindaja Võrumaa Arenduskeskuse nõukogu töös, mis viitab usaldusele ja heale koostööle ka maakondliku arendusorganisatsioonide tasandiga.

MTÜ Navi Külaseltsil on kehtiv koostööleping Kagu-Eesti kaugtöövõrgustikuga KUPLAND, mis toetab kaugtöövõimaluste loomist.

Külaselts on MTÜ Võrumaa Partnerluskogu liige. Koostööleping on sõlmitud Tartu Ülikooliga Väärikate Ülikooli korraldamiseks Võrumaal.

3.4. Seosed teiste arengukavadega

Käesolevas arengukavas seatud peamised tegevussuunad toetuvad Võru maakonna arengustrateegia 2035+ heaolu ja elukestva õppe valdkondlikele eesmärkidele ja Võru valla arengukava 2020-2030 sihtidele.

Tegevussuund “Õppimisvõimaluste loomine”. Võru maakonna arengustrateegia **heaolu valdkonna** prioriteet on iga inimese eneseteostuse toetamine igas eluetapis. Lisaks tuuakse arengustrateegias välja järgmist: inimese heaolu sõltub kõige enam kolmest tegurist: kogukondlikud suhted (sotsiaalne sidusus), haridus (andeid väärtustav elukestev õpe) ja tööhõive (eneseteostus). Võru valla arengukava 2020-2030 seab ühe kavandatava tegevusena hariduse valdkonnas sihiks “Täiskasvanutele huvitegevuste võimaluste loomine ja vabaharidustegevuse toetamine” (lk 11).

Navi külaseltsi tegevussuund “Õppimisvõimaluste loomine” võimaldab luua avatud kogukonna liikmetele suuremaid võimalusi õppimiseks ja teadmiste kaasajastamiseks sihtrühmale sobivas õppevormis. Nii näiteks on ka Väärikate ülikooli tegevusi mainitud Võru maakonna arengustrateegias (lk. 7) elukestva õppe ühe tegevuse näitena.

Tegevussuund “Kogukondliku toe koosloomine”. Võru maakonna arengustrateegia 2035+ heaolu valdkonna prioriteet on iga inimese eneseteostuse toetamine igas eluetapis. Lisaks tuuakse arengustrateegias välja järgmist: inimese heaolu sõltub kõige enam kolmest tegurist: kogukondlikud suhted (sotsiaalne sidusus), haridus (andeid väärtustav elukestev õpe) ja tööhõive (eneseteostus).

Navi külaseltsi tegevussuund “Kogukondliku toe koosloomine” võimaldab arendada avalikku ruumi, teenuseid ja eneseteostuse võimalusi nii, et need arvestavad inimeste eripärasid ning vajadusi ja toetavad erinevate ühiskonnagruppide (noored, eakad, erivajadustega inimesed, lastega pered, üksikvanemad, omaste hooldajad jne) võimetekohast osalemist ühiskonnaelus ja tööhõives (tegevussuund “võrdsed võimalused”).

Käesolevat tegevussuunda toetab ka Võru valla arengukava 2020-2030, mis seab üheks kavandatavaks tegevuseks “Koostöö III sektoriga teenuste osutamisel ja vaba aja sisustamisel (sh teenuste delegeerimine, kogukonnateenuste arendamine jms)” (lk 11). Arengukavas on eriliselt rõhutatud vajaduspõhiste lahenduste vajadust haldusreformi järgses Võru vallas – “Eraldi tuleb tähelepanu pöörata e-teenuste ja paindlike ning mobiilsete

lahenduste arendamisele, mis võimaldavad ressursse otstarbekalt kasutada. Võimalusel võivad teenuseid osutada ka nt kohalikud kolmanda sektori asutused, valla ülesanne on neile tagada valmisoleku ja pädevuse olemasolul vajalik tugi. “ (lk 7).

Tegevussuund “Küla ja seltsimaja füüsilise ruumi arendamine”. Võru maakonna arengustrateegia 2035+ taristu ja keskkonna valdkonna visioon on arengut toetav taristu ja puhas looduskeskkond. On väga hea tõdeda, et seltsimaja on varustatud ülikiire internetiga, mis omakorda avas võimaluse õhu kaudu jagada internetti külaelanikega. Kiire interneti ja ruumide olemasolu seltsimajas loob head eeldused kaugtöövõimaluse pakkumise edasiarendamiseks.

Käesolevat tegevussuunda toetab Võru valla arengukava 2020-2030 läbi järgmiste tegevuste kavandamise: “tänavavalgustuse inventariseerimine ja investeeringute plaani koostamine” ning “kaugtöö võimaluste arendamine, koostöö kompetentsikeskusega (kaugtöökeskus 2.0)”.

Tegevussuund “Kogukondliku ühtsustunde kasvatamine”. Võru maakonna arengustrateegia maine valdkonna visioon 2035+ on maakond kui tugevaid emotsioone pakkuv vaheldusrikka looduse ja mitme omanäolise kultuuriruumiga maa. Siin elavad tegusad ja külalislahked inimesed, kellel on tugev paigatunnetus ning kes räägivad oma kodukohast uhkusega. Nagu ülal mainitud, on Navi külaselts aktiivne ürituste korraldaja või võõrustaja ja nii olemasolevate kui ka uute traditsioonide looja. Seda suunda kavatakse ka jätkata.

Käesolevat tegevussuunda toetab Võru valla arengukava 2020-2030 järgmiste kavandatavate tegevuste kaudu “Kogukonna ühisüritused, sh piirkonna kultuuriürituste säilitamine ja edasiarendamine” ning “Koostöö ja ühistegevuste arendamine kultuuri, spordi, rahvatervise ja vaba aja valdkonnas”.

Tegevussuund “Liikumisharrastuse kujundamine”. Käesolevat tegevussuunda toetab Võrumaa Arengustrateegia 2035+ heaolu valdkonna tegevussuuna koostöökavas välja toodud suundumus “Tervist toetatavatest valikutest”, millega soovitakse vähendada tervisest tulenevat ebavõrdsust. Võru valla arengukava 2020-2030 järgmise tegevuse kaudu “tervist edendavate võimaluste arendamine, sh koostöös teiste omavalitsustega”.

3.5. Arengutegurite (SWOT) analüüs

Arengutegurite väljaselgitamiseks andsid peamise sisendi küsitluse tulemused ning SWOT analüüs (seisuga jaanuar 2022), mille alusandmed moodustusid nii küsitluse tulemustest kui külaseltsi juhatuse arutelust.

Küsitluse peamised tulemused võib kokku võtta järgmiselt:

- Navi küla võib käsitleda avatud kogukonnana, kus osalevad üritustel ja panustavad ka ümberkaudsete külade, piirkondade inimesed. Neid kutsub kaasa ja panustama just korraldatud ettevõtmised, mis pakuvad huvi ja köidavad.
- Peamiselt kõnetavad meie tegevused vanusegruppi 25-40 aastat ning 40-65 aastat. Neis vanusegruppides oli vastajaid enim. Järgnes 65+ vanusegrupp. Kõige vähem vastas küsitlusele 18-25-aastaste vanusegrupp, millest võib järeldada, et nendeni jõuab külaseltsis toimuv vähem.

- Küsitluse tulemusena võib välja tuua edasise suurema vajaduse pühendada külaseltsi eestvedajate tähelepanu küla infrastruktuuriga seotud küsimustele. Küsitlusele vastanud töid väga teravalt välja tänavavalgustuse problemaatika ning kergliiklusteede teema. Sama on selgelt rõhutanud ka Võru valla arengukava.
- Olulise teemana tõstatati ka bussiliiklus, mis puudutab linna käivate laste teemat ning erinevatel üritustel osalemist Navi seltsimajas (näitena oli välja toodud, et “väärivate ülikoolis osalemine sai võimalikuks vaid tänu korraldatud transpordile”).
- Kõiki käesolevas arengukavas kirjeldatud tegevussuundi hinnati kõrgelt, mõningane erinevus ilmnis siiski “väga olulise” ja “olulise” hinnangu andmisel. Nende hinnangute põhjal võib järeldada, et tänased valitud tegevussuunad on ennast õigustanud ning neid hinnatakse vastanute poolt olulisteks.
- Edasiste ettepanekute osas domineerib klubilist laadi tegevuste korraldamise vajadus. Need eeldavad pigem teatud määral korraldatust, ent on vähem struktureeritud kui koolitused. Näiteks teatrietendused, kontserdid sh lastele, käsitööring oma küla juhendajatega, õpitoad, kokanduskursused, muusika- ja raamatuklubi, laste mänguõhtud, mänguringid.

SWOT analüüsi kokkuvõtte olulisematest aspektidest (pikem tabel on leitav dokumendi lisast):

Tugevused	Nõrkused
<ol style="list-style-type: none"> 1. Külaseltsi eestvedajad on ettevõtlikud, aktiivsed, uuenduslike ideedega, pälvinud tunnustusi. 2. Küla üldine heakord on hea, seltsimaja ümbruses on loodud tegevuskeskkondi (mänguväljak, jalgpallimängimise võimalus). 3. Navi seltsimaja on väga hea internetiühenduse ja ligipääsetavusega (liikumiskustega inimeste mõttes), mitmekülgsede võimalustega aktiivses kasutuses olev seltsimaja. 4. Küla on tugeva kultuuri- ja ajaloo küla Võru linna lähedal, millel on hea maine. 5. Tuntud naaberkogukondades, avatud koostööle. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Küla tänavate valgustus on olematu. 2. Kergliiklustee puudumine muudab külavahel liikumise ohtlikuks (suured põllumajandusmasinad, palgiveaomasinate läbivedu), küla läbiv peatee on kitsas ja ohtlik. 3. Seltsimaja parkla ning korvpalliplats on väga halvas olukorras ning vajavad hädasti investeeringuid. 4. Puudub õhtune bussiühendus Võru linnaga.
Võimalused	Ohud
<ol style="list-style-type: none"> 1. Tunnustatud kaugtöökohaks kujunemine ning seminaride ja koolituste korraldamise võimekuse kasvatamine. 2. Vananeva elanikkonnaga piirkonnana haarata ümberkaudsete külade, piirkondade elanikke senisest ja teadlikumalt enam. 3. Seltsimaja õueala kujundamine (roheala kujundamine, piknikuala), sh kuuri kujundamine tegevuskeskkonnaks (hooajaliseks). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rahastusvõimaluste vähenemine, negatiivsed rahastusotsused. 2. Eestvedajate väsimine, loobumine ning uute ideede nappus. 3. Jätkuvad piirangud ürituste korraldamisele (koroonamõjutused). 4. Küla elanikkond on kahanevas trendis ning mõjutab küla

<p>4. Keskkonnateadlikkuse kasvatamine ning niitmise vähendamine seltsimaja õuealal.</p> <p>5. Kultuuri, ajaloopärandi säilitamine, kogumine.</p>	<p>jätkusuutlikkust.</p>
---	--------------------------

Kokkuvõtvalt osutab SWOT analüüs järgmistele peamistele arenguteguritele:

- Tagamaks turvalisemad tingimused aktiivseks liikumiseks on oluline tegeleda nii tänavate valgustuse kui kergliiklustee temaatikaga (nõrkused).
- Noorema elanikkonna (18-25) aktiivsem kaasamine kogukonna tegevusse ja külaseltsi eestvedamisse, luues eeldusi eestvedajate rotatsiooniks ja vähendades riski uute ideede nappuseks.
- Uuenduslikud ideed ja nende rakendamine (tugevus) aitab maandada rahastusvõimaluste vähenemise/kadumisega seonduvaid riske (oht).
- Mitmekülgsete võimalustega seltsimaja ja uuenduslike ideedega eestvedajad (tugevus) saavad läbi kaasamise maandada uute ideede kadumise riske (oht).
- Külaseltsi tuntus naaber-külakogukondades ja avatus koostööle (tugevus) võimaldab haarata senisest enam ja teadlikumalt rohkem piirkonna elanikkonnast (võimalus).

Küsitluse ning SWOT analüüsi tulemusena kerkisid üles järgmised ühised fookusteemad:

- 1) Küla ja seltsimaja füüsilise keskkonna arendamine (küla valgustus ja kergliiklustee, seltsimaja õueala arendamine)
- 2) Seltsimaja kujundamine algatusi loovaks kogukonnakeskuseks, kus ideed saavad võimaluse areneda, kasvada ja kus on loodud võimalused eneseteostuseks
- 3) Eestvedajate ringi laiendamine (huvitegevus, ringitegevus, üritused huvidest lähtuvalt, potentsiaalsete eestvedajate kaasamine)

4. SEKKUMISLOOGIKA

4.1. Üldine eesmärk

Strateegiline eesmärk on “avatud ja kestlik kogukond”. Navi küla pakub tegutsemiskeskonda ja soodustab aktiivset eluhoiakut nii ettevõtmistes osalemise või ka nende algatamise kaudu.

Kogukond toimib avatud kogukonna põhimõttel, mis tähendab Navi küla kontekstis järgmist:

- 1) hoolimata oma päris elukohast, on meie ettevõtmistega oodatud ühinema huvilised ja kaasaelajad, Navi küla sõbrad, teistestki piirkondadest (mh sealt, kus puudub asukohapõhine seltsitegevus, aga soov panustada on olemas);
- 2) külaseltsi vedav juhatus hoiab avatud meelt erinevate ettevõtmiste, projektide algatamisel ning kutsub külaseltsi väliselt kaasa vabatahtlikuna panustama (nt küsitluste, arvamusküsitluste kaudu).

Navi küla on avatud - nii erinevatele osalejatele kui uutele algatustele, väärtustades samal ajal küla väärikat ajalugu ning tuues kokku erinevaid osapooli, koostööpartnereid ja huvirühmi, et koos elu edasi edendada.

Visioon 2027 - kuhu tahame jõuda?

- Heakorrastatud külakeskkond ja seltsimaja ümbrus
- Liikumisharrastusi ja turvalisust väärtustav elukeskkond
- Rohkete võimalustega seltsimaja, mille iga ruutmeeter on maksimaalse osa ajast aktiivses kasutuses
- Navi küla kaks erinevat osa on ühendatud kergliiklusteega

Navi küla on turvaline elupaik, kus pimedal ajal põleb tänavavalgustus ja elanike liikumist kergendavad kergliiklusteed.

Navi elanikel on terve vaim terves kehas – külaselts pakub regulaarselt nii vaimu- kui ka muidu jõudu turgutavaid tegevusi, olgu selleks õpitoad, seminarid, traditsioonilised üritused, aktiivset liikumist ja sporti soosivad tegevused.

Navi külas tegutseb seltsimaja aastaringselt, nii et iga selle ruutmeeter on maksimaalse osa ajast aktiivses kasutuses – tegevust jagub nii külaelanikele kui ka Navi küla sõpradele kaugematest paikadest.

Missioon 2027 - miks hoiame ja arendame elu siin Navi külas?

Seisame selle eest, et ...

- Navi külas oleks suhtluskeskkond osalemiseks ja aktiivseks panustamiseks
- Navi küla oleks elamisväärne, kodune ja hea kogukonna tundega
- Navi külas oleks aktiivset ja arengule suunatud hoiakut kandev elukeskkond
- Uute ja innovatiivsete lahenduste rakendamisenä saame aruka külana olla inspiratsiooniks ja eeskujuks teistele, samuti partneriks omavalitsusele

4.2. Arengueesmärgid ja tegevussuundade kirjeldus

Navi Külaseltsil on viis tegevussuunda, mille kaudu kogukonna ja piirkonna elu edendatakse. Iga tegevussuuna tegevusi ilmestab vastavasisuline logo, mida kasutatakse selle tegevussuuna üritustest, ettevõtmistest teavitades. Järgnevalt on kirjeldatud iga tegevussuunda eraldiseisvalt, sellega seotud tulevikuväljakutseid ja võimalusi nende lahendamiseks. Mõõdikud on leitavad peatükist 4.4. tegevuskava arukatest lahendustest peatükist.

Tegevussuund 1: Õppimisvõimaluste loomine

Eesmärk: Navi küla on õppiv küla. Navi seltsimajas on mitmekesised võimalused õppimiseks ning enesearenguks erinevatele vanusegruppidele.

Tegevussuund hõlmab erinevatele vanusegruppidele suunatud õpitegevusi sh huvitegevust. Peamiselt on tegemist vabahariduslike koolitustega, mis toetavad osalejate enesekindlust, arendavad erinevaid üldoskusi ning loovad sisukaid kohtumisi eakaaslaste, teiste sama teema huvilistega. Oluline on siin pakkuda väljundit erinevatele läbivijatele (kogukonnaliikmetele) ja huvilistele, kes oma hobi või meelisvaldkonnas omandatud teadmisi, oskusi soovivad jagada ka teistele (näiteks ringilise tegevuse näol, käsitöö, kokandus jne). Tegevussuund on potentsiaalne, kuna taolisi tegevusi Võrumaal üleliia ei pakuta ning aastatega on Navil erinevad õpiüritused käivitunud hästi, selle järgi seltsimaja juba tuntakse. Olulise algatusena on juba käivitunud koostöö Tartu Ülikooliga Väärikate Ülikooli raames, mida on oluline hoida ja edasi arendada.

Tegevussuund 2: Kogukondliku toe koosloomine

Eesmärk: Navi küla on uuenduslik ja loob vajadustele vastavaid uuenduslikke lahendusi seltsimaja mitmekesiseid võimalusi maksimaalselt rakendades.

See tegevussuund seisneb peamiselt eelduste loomises juhuks kui kerkivad ootamatud väljakutsed kogukonnale, mis vajavad kohest ja võib olla lühiajalist sekkumist. Selle tegevussuunaga tegelemine loob kogukonda emotsionaalset turvatunnet, julgustab märkama enda ümber lahendamist vajavaid probleeme ning keskendub lühiajalistele leidlikele ja vähekulukatele lahendustele. Selle tegevussuuna alla liigutuvad tegevused (näiteks lastehoiuteenus, tegelemine sõjapõgenikega, valmistumine kriisiolukordadeks vmt), mis suurendavad kogukonna ja piirkonna inimeste heaolu, tõstavad toimetulekut ja vastavad kerkinud vajadustele, olles oma iseloomult piloottegevused. Külaselts saab oma paindlikke võimalusi ära kasutades (nii seltsimaja ruumides kui tegevuses laiemalt) reageerida paindlikult kerkinud olukordadele ning pakkuda erinevate teemade/probleemide lahendamisel tuge kogukonna, piirkonna elanikele.

Tegevussuund eeldab *vastava tegevusmudeli* väljatöötamist, mis sisaldab endas:

- 1) seiresüsteemi vajaduste tuvastamiseks (kuidas leida üles need teemad, probleemid, millele on mingil ajaetapil vajalik reageerida ja leevendust pakkuda);
- 2) samuti häid koostöösuhteid erinevate partneritega ning omavalitsusega, et lahendusi operatiivselt ja kiiresti käivitada;
- 3) toetavat ja uuendustele avatud meelelaadiga vabatahtlike ringi, kes on valmis panustama.

Määratlenda on vaja olemasolevate kogemuste pealt kriitilised edutegurid, mis aitavad kogukondlikke lahendusi käivitada.

Tegevussuund 3: Küla ja seltsimaja füüsilise ruumi arendamine

Eesmärk: Navi külas on turvaline liigelda. Navi seltsimaja ja selle ümbrus on heakorrastatud ja kaasajastatud mitmekülgsete tegevuste ja ettevõtmiste elluviimiseks erinevate sihtgruppide vajadusi silmas pidades.

Arendustegevuste tegevussuund keskendub eelkõige füüsilise ruumi ja infrastruktuuri osas kavandatavatele tegevustele.

Tuginedes elanikkonna seas läbiviidud küsitlusele on edaspidi oluline võtta suurema tähelepanu alla ning kavandada vastavad tegevused küla üldist olukorda puudutavad teemad, mille osas on vajalik eestkostetegevus (kergliiklustee ja küla valgustuse küsimus). Kergliiklusteed vajame a) turvaline liiklemine b) küla kahe osa ühendamine, et suvilapiirkonnast saaks hõlpsamini seltsimajja üritustele või koolitustele c) hõlbustab küla liikumise linna elektrirattaga olukorras, kus ühistransport liigub väga harva).

Samuti on tõstatunud vajadus pöörata enim tähelepanu eestkostetegevuses prügisorteerimisvõimaluste laienemisele ning kriisiolukordadeks ettevalmistumisele külakogukonnas.

Seltsimaja ja selle ümbruse suurus, aktiivne kasutus ja mitmekülgsed võimalused toovad endaga kaasa pideva vajaduse uuendada, renoveerida ja arendada kõike sellega seonduvat. Käesolev tegevussuund toetab kõiki teisi tegevussuundi inventari ning keskkonnateadlikkuse suurendamisega seotud arendustegevuste kaudu.

Navi seltsimaja arendamise puhul on oluline pöörata tähelepanu erivajadustega inimestele ning tagada maja funktsionaalsus. Tänapäeval hetkel on see juba üsna hea, kuid arenguruumi on veel tähistamise osas ning tualettruumide kohandamisel.

Tegevussuund hõlmab pidevat projektitööd taotluste ettevalmistamisel, rahastuste otsimisel ning sellega kaasnevat ettevalmistavat ja järeltegevusi. Uue lähenemisena on kavas korraldada rohkem ideekorjeid ja avalikke küsitlusi, mis võimaldavad ka vabatahtlikel panustajatel endast märku anda ning projektide ettevalmistamisel kaasa rääkida.

Antud tegevussuund on äärmiselt oluline, kuna loob head eeldused omatulu teenimiseks ning olemasolevate kulude katmiseks läbi erinevate teenuste väljaarendamise. Tänapäeval on välja arendatud võimalused kaugtöötamiseks (hea internetiühendus, sisustatud seminariruum ning osad toad II korrusel võimaldavad individuaalset kaugtöötamist). Alates jaanuar 2022 on Navi Külaselts liitunud Kagu-Eesti kaugtöövõrgustikuga KUPLAND, mis võimaldab ühist platvormi kaugtöökohtadele ja turundusvõimalusi selle tegevussuuna jaoks. Navi seltsimaja on aktiivselt kasutuses perekondlike ürituste, tähtpäevade tähistamiseks, konverentside ning koolituste korraldamiseks. Renditeenuse pakkumine vajab pidevat tegelemist ja arendamist, samuti klienditööd, mis on märkimisväärne osa tänaste juhatuse liikmete vabatahtlikust panusest. Oluline on külas toetada talgulist tegevust. Oleme varasemalt talgute korras heakorrastanud seltsimaja ümbrust. Soovime talgulise tegevusega parandada külakeskuse heakorda veelgi ning kaasata kogukonnaliikmeid aktiivsemalt.

Tegevussuund 4: Kogukondliku ühtsustunde kasvatamine

Eesmärk: Navi küla on kokkuhoidev. Traditsiooniliste sündmuste kaudu väärtustatakse kogukonda ja selle ühtekuuluvust, leitakse viisid vaba aja veetmiseks ning olulise tähistamiseks.

Tegevussuuna raames tehtavad tegevused on fookusega traditsiooniliste ürituste korraldamisele, mis toovad kokku kogukonnaliikmed ja küla tegevusest huvitatud inimesed laiemast piirkonnast (avatud ka laiemale huvitatute ringile). Tegevuste kaudu tähistatakse küla ja selle inimeste jaoks olulisi tähtpäevi, väärtustatakse ajalugu, leitakse ühiseid võimalusi vaba aja veetmiseks ning kujundatakse piirkonna mainet.

Ühisüritused suurendavad kogukonna sidusust ja loovad eeldusi uute eestvedajate peale kasvamiseks. Antud tegevussuunas on väga oluline keskenduda noorema elanikkonna (18-25) suuremale kaasamisele.

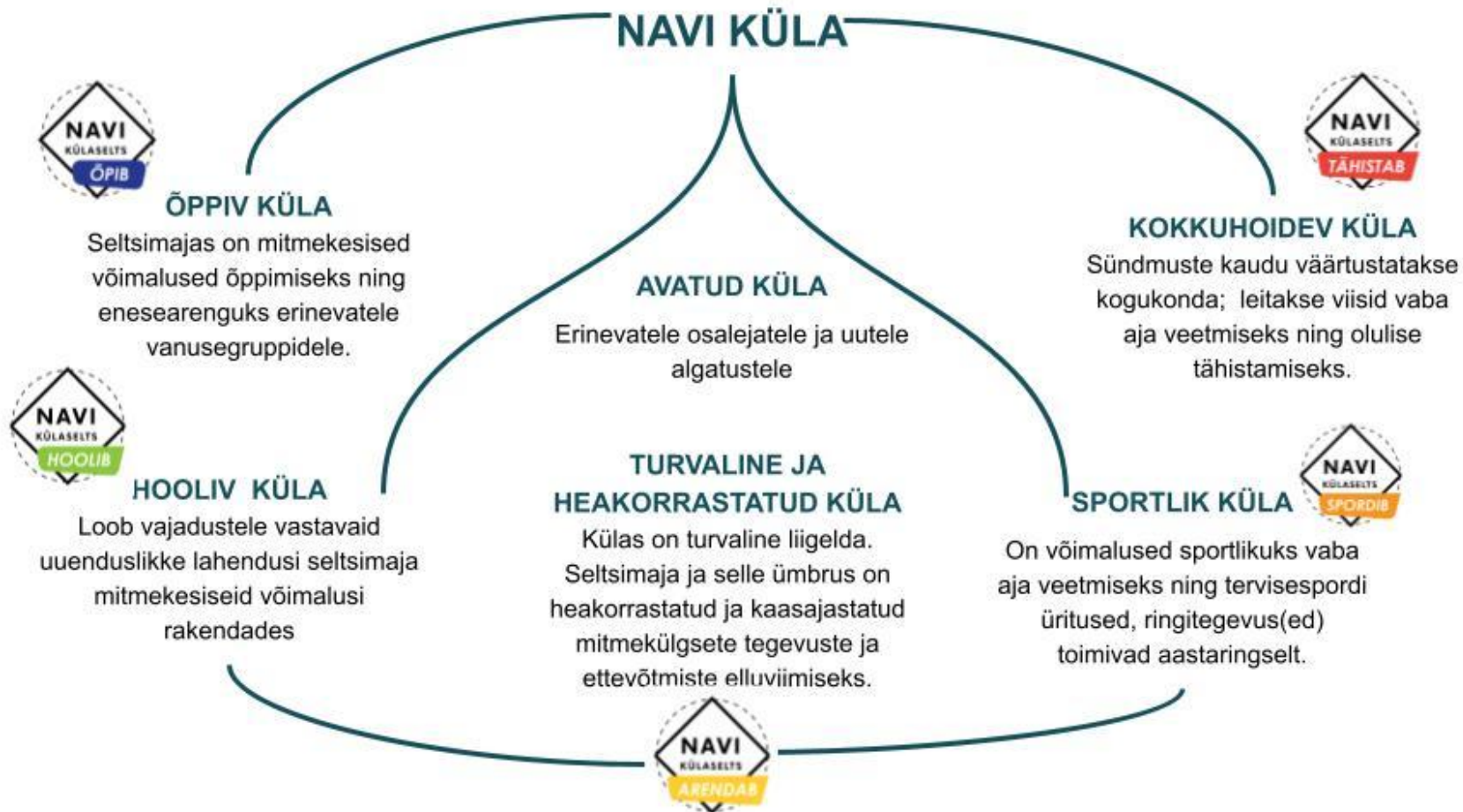
Tegevussuund 5: Liikumisharrastuse kujundamine

Eesmärk: Navi külas on loodud võimalused sportlikuks vaba aja veetmiseks ning tervisespordi üritused, ringitegevus(ed) toimivad aastaringelt.

Spordile ja liikumisharrastuse edendamisele suunatud tegevused on olnud läbi aegade Navi külaseltsi tegevusega tihedalt seotud. Tegevussuuna raames korraldatakse nii klubilisi ettevõtmisi kui ka suuremaid üritusi koostöös erinevate teiste organisatsioonide ja spordiühendustega (nt. Võrumaa Spordiliit, Võru Orienteerumisklubi jne). Oluline on tagada järjepidevus. See tähendab seda, et kogu aasta vältel on võimalik osaleda erinevatel treeningutel, üritustel. Näiteks saalitreeningud sisehooajal (võimlemised, saalihoki mängimine, treeningud) ning ettevõtmised vabas õhus välishooajal (jalgpall jmt). Tervislike eluviiside propageerimiseks viiakse läbi suviseid rahvaspordiüritusi. Tegevussuuna edukaks elluviimiseks on vajalik tähelepanu pöörata Navi seltsimaja ümbruse ja õueala spordimissuuna kaasajastamisele (kirjeldatud eelmises tegevussuuna juures).

4.3. Strateegia skeem

4.4. Tegevuskava arukatest lahendustest

Tegevussuund / eesmärk	Oodatavad tulemused	Planeeritud või juba tehtavad tegevused	Möödikud
<p>Õppimisvõimaluste loomine</p>	<p>Kogukonnaliikmed ja piirkonna elanikud on aktiivse eluhoiakuga väärtustades uusi teadmisi, oskusi ning tundes huvi ühiskondlike protsesside vastu.</p>	<p style="text-align: center;">KÄIMASOLEVAD TEGEVUSED</p> <p>Väärikate Ülikooli võimestamine Võrumaal</p> <ul style="list-style-type: none"> - laiemale piirkonnale väärikate ülikoolis osalemisvõimaluste loomine <p>Vabahariduslikud koolitused ja avalikud loengud</p> <ul style="list-style-type: none"> - kevad ja sügis hooajal regulaarne koolituste korraldamine (pikemad, oskusi arendavad kursused) <p>Klubiline tegevus, huvitegevus</p> <ul style="list-style-type: none"> - sportlikud treeningute, väikelaste ja emade tantsuringi, eakate lauluringi käimashoidmine ja toetamine - suvised laagrid lastele, noortele <p style="text-align: center;">KAVANDATAVAD EDASIARENDUSED</p> <p>Väärikate Ülikooli võimestamine Võrumaal</p> <ul style="list-style-type: none"> - õppereiside ja külastuste toomine väärikate ülikooli programmi <p>Vabahariduslikud koolitused ja avalikud loengud:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uute ja põnevate teemade pakkumuse kujundamine (kalligraafia; arvutikursused; kokanduskursused; aianduskursused) <p>Klubiline tegevus ja huvitegevus</p> <ul style="list-style-type: none"> - vajaduste ja huvide väljaselgitamine ja sellest lähtuvalt ringide käivitamine, küsitlusele tuginedes nähakse vajadust: laste ja emade tantsuringi; käsitööringi; 45 + meeste suunatud tegevuse järele - lastele, noortele suunatud tegevuse laiendamine koolivaheaegadel <p>Koolitustegevuse professionaliseerumine</p>	<p>Koolitused ja õpitegevused erinevatele eagruppidele on käivitunud (sh lastele ja noortele koolivaheaegadel tegevused).</p> <p>Käivitunud on vähemalt 2 regulaarset klubilist tegevust.</p> <p>Igal kalendriaastal toimub vähemalt 5 erinevat õpisündmust (koolitust, avalikku loengut, pikemat kursust).</p> <p>Koostöö Tartu Ülikooliga Väärikate ülikooli raames toimib.</p> <p>Navi külaselts vastab täienduskoolitusasutusele seatud nõuetele.</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - täiskasvanute koolituse seadusega seatud nõuete täitmine ja täienduskoolitusasutuseks kujunemine 	
Kogukondliku toe koosloome	Navi külaseltsil on suutlikkus pakkuda kogukondlike lahendusi piirkonnas kerkinud probleemide leevendamisele koostöös erinevate osapooltega	<p align="center">KÄIMASOLEVAD TEGEVUSED</p> <p>Esimese pop-up lahenduse käivitamine (lastehoiuteenus)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ruumide vastavusse viimine lastehoiu nõuetega - koostöö edendamine MTÜ Terve Pere Seltsi ning Võru vallaga tegevuse toimimiseks - teavitustöö ja suhtlemine erinevate osapooltega kogemuse jagamiseks <p align="center">KAVANDATAVAD TEGEVUSED</p> <p>Kogukonnapõhise arendusmudeli kirjeldamine reageerimaks kiiresti kerkinud vajadustele</p> <ul style="list-style-type: none"> - lastehoiuteenuse käivitamise põhjalik analüüs - mudeli loomine kogukonnapõhiste “pop-up” lahenduste pakkumiseks - mudeli tutvustamine laiemalt <p>Valmisoleku suurendamine vajadustele reageerimiseks</p> <ul style="list-style-type: none"> - vabatahtliku võrgustiku teadlik laiendamine ja arendamine (sh kriisideks valmistumise suurendamine) - hoiakute ja suhtumiste kujundamine erinevate pilootprojektide elluviimiseks 	<p>Vähemalt 2 piloottegevust on käivitatud</p> <p>Mudel kogukondlike pop-up lahenduste käivitamiseks on kirjeldatud ja väljatöötatud</p>
Küla ja seltsimaja füüsilise ruumi arendamine	Navi küla ja seltsimaja ümbruse heakord on tagatud.	<p align="center">KÄIMASOLEVAD TEGEVUSED</p> <p>Väikelaste mänguala arendamine</p> <ul style="list-style-type: none"> - Navi seltsimaja taha on rajatud aiaga piiratud väikelaste mänguala ja sisustatu arengut toetavate tegevustega <p>Seltsimaja ja selle ümbruse heakorrastamine</p> <ul style="list-style-type: none"> - pidev hooldus ja korrastamine nii sisseostetavate tööde kui vabatahtliku töö raames <p>Seltsimaja turundamine ürituste korraldamise kohana,</p>	<p>Külaselts on aktiivses suhtluses omavalitsuse ja teiste partneritega tõstatamaks kergliiklustee, prügisorteerimise lahendusi ning tänavavalgustuse küsimusi</p>

	<p>Projektide võimalusi investeringute näol on maksimaalselt ära kasutatud</p>	<p style="text-align: center;">KAVANDATAVAD TEGEVUSED</p> <p>Seltsimaja jätkuv heakorrastamine ja selle ümbruse edasiarendamine</p> <ul style="list-style-type: none"> - talgulise tegevuse edendamine - seltsimaja välisfassaadi värvimine - rohealade hooldamine ja regulaarne arendamine - tiigi puhastamine ning heakorrastamine - piknikuala arendamine seltsimaja esisesele alale <p>Korvpalliväljaku renoveerimine</p> <ul style="list-style-type: none"> - korraldada ideekonkurss, - analüüsida erinevaid võimalusi ning vajadusi - kavandada edasised sammud projektide ja kohaliku omavalitsuse toel <p>Parkla kõvakattega katmine</p> <ul style="list-style-type: none"> - sobivate rahastusvõimaluste otsimine; - lahenduste leidmine parkla kõvakattega katmiseks <p>Seltsimaja ümbruse valgustuse energiatõhusamaks muutmine ja kaasajastamine</p> <ul style="list-style-type: none"> - seltsimaja tagumise osa valgustusprojekti koostamine - parklavalgustuse parendamine <p>Eestkostetegevus kergliiklustee ja küla tänavavalgustuse, prügisorteerimisvõimaluste laiendamise osas.</p> <ul style="list-style-type: none"> - läbirääkimised omavalitsusega, ettepanekud üldplaneeringusse <p>Seltsimaja turundamine koolituste korraldamise ja kaugtöökohana</p> <ul style="list-style-type: none"> - arendada koostööd KUPLAND võrgustikuga 	<p>Kergliiklustee Võru linna on rajatud</p> <p>Tänavavalgustus Navi külas on paranenud</p> <p>Navi seltsimaja ja selle ümbrus on heakorrastatud</p> <p>Heakorratalgud kord aastas seltsimaja ümbruse korrastamiseks</p> <p>Sportimisvõimalused on avardunud</p>
<p>Kogukondliku</p>	<p>Külaseltsi tegevustesse (sh</p>	<p style="text-align: center;">KÄIMASOLEVAD TEGEVUSED</p> <p>Kultuurisündmuste, rahvatähtpäevade tähistamine, kontsertide ja peoõhtute korraldamine</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jaanipidu, vabariigi aastapäev ja / või naistepäeva pidu, kontserdid, teatrietendused. - ajalooapäeva korraldamine kord aastas 	<p>Koostöös piirkonna vabatahtlikega toimuvad kord aastas toimub vähemalt üks suvine ühisüritus ja üks peoõhtu</p>

<p>ühtsustunde kasvatamine</p>	<p>eestvedamisse) on kaasatud erinevad vanusegrupid</p>	<p style="text-align: center;">KAVANDATUD TEGEVUSED</p> <p>Navi küla esimese külakokkutuleku korraldamine</p> <ul style="list-style-type: none"> - vabatahtlike ringi laiendamine ja ürituse korraldusmeeskonna kokkupanemine, programmi koostamine - laiaulatuslik teavitamine, ürituse korraldus <p>Küla ajaloopärandi väärtustamine ja senisest suurem eksponeerimine</p> <ul style="list-style-type: none"> - ajalooliste objektide tähistamine ja radade koostamine (küla piirkonnas) - ajaloopärandi eksponeerimine seltsimajas (kingitud piibel jmt) - seltsimajja ajaloolise info koondamine, selle eksponeerimine (koridorides vmt) - ajaloohuviliste koondamine ja tegevuste käivitamine aruteludeks (nt vanade piltide üle facebookis vmt) 	<p>Külaseltsi juhatus laiendab vabatahtlike ringi, kes panustavad ürituste korraldamisesse</p> <p>Esimene Navi küla kokkutulek on toimunud</p>
<p>Liikumisharrastuse kujundamine</p>	<p>Navi külas on loodud võimalused tervisespordi harrastamiseks aastaringselt</p>	<p style="text-align: center;">KÄIMASOLEVAD TEGEVUSED</p> <p>Klubiliste sportimisvormide hoidmine ja loomine Navi seltsimajas ja selle ümbruses</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jumping treening, jõutrenn, saalihoki toimimine talvise sisesportina. <p>Suvised suurema spordisündmuse korraldamine</p> <ul style="list-style-type: none"> - koostöös Võrumaa Spordiliiduga pikamaajooksudesarja ühe ürituse korraldamine (Navi jooksutiir). <p style="text-align: center;">KAVANDATUD TEGEVUSED</p> <p>Koostöö loomine ja hoidmine Võrumaa spordiühendustega</p> <p>Rahvaspordiüritused sh Navigaatori uuendamine koostöös Võru Orienteerumisklubiga (orienteerumiselementidega võistluslik formaat)</p>	<p>Igal aastal toimub vähemalt üks suurem rahvaspordiüritus, kus saavad osaleda erinevad earühmad.</p> <p>Aastaringselt on võimalik Navi seltsimajas ja selle ümbruses harrastada tervisespordi erinevaid vorme.</p>

5. JUHTIMINE JA SEIRE

Strateegia elluviimist juhib Navi Külaseltsi juhatus (põhikirja järgi 3-7 liikmeline).

Külaseltsi juhatus kaasab tegevuste korraldamisel vabatahtlikke ja huvilisi, et laiendada eestvedajate ringi ning pakkuda võimalust panustada tegevuste elluviimisesse. Seda tehakse näiteks erinevate üleskutsete kaudu nii liikmeskonnas kui laiemalt.

Strateegia tulemuslikkust hinnatakse juhatuse poolt jooksvalt. Vähemalt kord aastas tutvustatakse arengustrateegia täitmist Külaseltsi liikmete üldkoosolekul. Strateegia tegevuste edenemist analüüsib külaseltsi juhatus. Strateegia rakendamisele ja tulemustele annavad hinnangu Navi elanikud iga-aastaselt üldkoosolekul. Arengustrateegiat ja tegevuskava ajakohastatakse igal aastal vastavalt vajadustele ja toimunud muutustele.

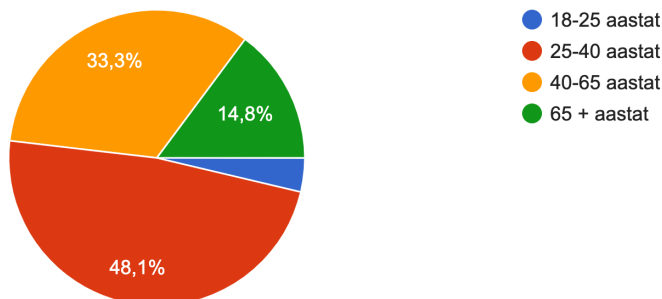
Strateegia uuendamine on kavas kolme aasta möödudes. Strateegia iga-aastasest hindamisse juhatuse poolt on kavas kaasata regulaarselt väline mentor, kes aitab juhatuse liikmetel ja aktiivsetel eestvedajatel vaadata tegevusi distanttsilt ning annab omapoolseid soovitusi ja tagasisidet tehtule.

Lisa 2. Küsitluse tulemused

Küsitlusele vastanutest oli 88,9 % naised, 11,1 % mehed. Vastavalt 24 ja 3. Vanusegrupiti iseloomustab vastajaid järgmine skeem:

Millisesse vanusegruppi Sa kuulud?

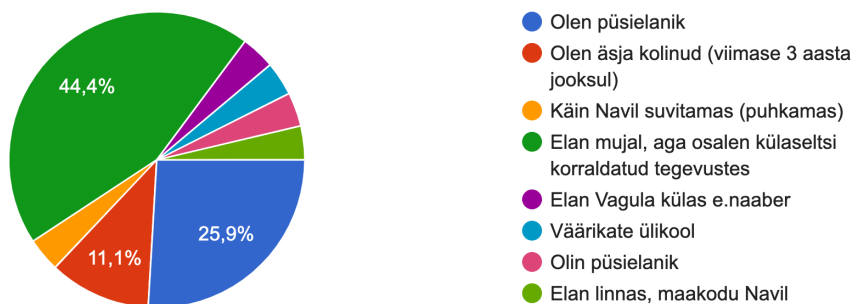
27 vastust

Vastajad kirjeldasid oma seost Navi külaga järgmiselt:

Milline on Sinu seos Navi külaga?

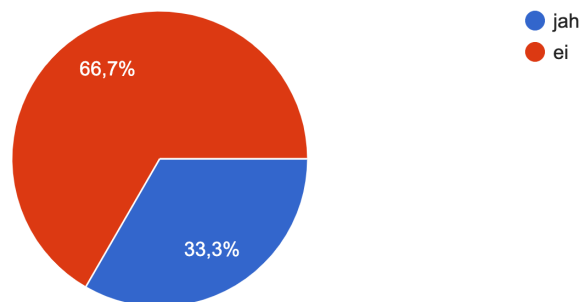
27 vastust

Navi Külaseltsi liikmed vastasid küsitlusele passiivsemalt kui mitte-liikmed:

Olen Navi Külaseltsi liige

27 vastust

Küsitlusele vastanud töid väga teravalt välja tänavavalgustuse problemaatika ning kergliiklusteede teema. Sama on selgelt rõhutanud ka Võru valla arengukava. Küsitlusele vastanutest 12 inimest polnud rahul või polnud tänavavalgustusega üldse rahul, rahul või väga rahul olid 10 inimest, vastata ei osanud 5 inimest. Küsimusele, millised arendused oleksid küla jaoks kõige vajalikumad vastas 24 vastanut 27-st, "kergliiklustee rajamine", 13-l juhul ka tänavavalgustuse parendamise küsimus. Lisaks mainiti ka erinevates vabavastuseid võimaldavates kohtades ülekaalukalt kergliiklustee problemaatikat. Olulise teemana tõstatati ka bussikliiklus, mis puudutab linna käivate laste teemat ning erinevatel üritustel osalemist Navi seltsimajas (näitena oli välja toodud, et "väarikate ülikoolis osalemine sai võimalikuks vaid tänu korraldatud transpordile").

Interneti kättesaadavust hindas heaks või väga heaks 14 vastanut (27-st), 9 jäid kahtlevale seisukohale või polnud rahul.

44,4% vastanutest osaleb aktiivselt seltsi tegevustest, 44,4 kas ei oska öelda või ei osale aktiivselt. Andmete tõlgendamisel on oluline välja tuua ka see, et 11,1% vastanutest märkis, et ei osale Navi Külaseltsi korraldatud tegevustes. Mitteosalemise põhjustena toodi välja ajanappus, vabavastustes mainiti samuti seda, et otsitakse teadlikult näiteks laste ja noortega seotud tegevuste infot. Vabavastustes, kus olid oodatud ettepanekud, mis osalust suurendaksid kõlasid järgmised vastused: "Külaselts ei saagi midagi muuta. Minu osalus sõltub minu enda ajakasutusest ja valikutest"; Kui minu eakaaslaste osaleks üritustel rohkem oleks see kindlasti väga motiveeriv ka ennast kodust välja vedama." Oleme kodused inimesed ja ei ole kunagi eriti üritustel käinud. Tuleb ilmselt üritada ise olla veidi aktiivsem." "Külaselts toimetab piisavalt hästi. Meeldib väga väarikate ülikool, kuid selles osalemiseks pean veel vanemaks või koduseks jääma." Enamus taandus siiski isiklike valikute ja taas ajanappuse taha. Ettepanekutena on oluline seltsi edasiseks tegevuseks siit kaasa võtta ettepanekutena info parem liikumine ja varasem teavitamine ning ettepanek korraldada rohkem tegevusi eakatele.

Ühe küsimusena paluti vastanutel hinnata ka erinevaid tegevussuundi ja nende olulisust kogukonnaliikmete, lähedalasuvate piirkondade elanike jaoks.

Hea meel on tõdeda, et kõiki tegevussuundi hinnati kõrgelt, mõningane erinevus ilmnis siiski "väga olulise" ja "olulise" hinnangu andmisel.

Enim "väga oluline" hinnanguid pälvisid järgmised tegevussuunad:

- traditsiooniliste ürituste korraldamine (16 - väga oluline; 8 - oluline)
- lastele ja noortele korraldatavad tegevused (14- väga oluline; 11- oluline)
- piloottegevustes osalemine, nende algatamine (nt lastehoid, teenused kogukonnale) (14- väga oluline; 11- oluline)

Enim oli hinnanguid "oluline" järgmiste tegevussuundade puhul:

- õpiringid ja kursused täiskasvanutele (12- väga oluline; 14- oluline)
- väärivate ülikooli loengute korraldamine (10 - väga oluline; 12 - oluline)
- spordiürituste korraldamine (8 - väga oluline; 17- oluline)
- regulaarsed rühmatreeningud (6- väga oluline; 17 - oluline)

Nende hinnangute põhjal võib järeldada, et tänased valitud tegevussuunad on ennast õigustatud ning neid hinnatakse vastanute poolt olulisteks.

Ettepanekutena toodi välja järgmised tegevused:

- (4 arvamust) teatrietendused, kontserdid (nt Puuluup) sh lastele
- (2 ettepanekut) käsitööring (juhendaja oma külast)
- (3 arvamust) töötoad, õpitoad, kokanduskursused
- (2 arvamust) klubiline tegevus, näiteks muusikaklubi, parandustöökoda, raamatuklubi,
- (2 arvamust) laste mänguõhtud, pisikeste mänguring, huviringid lastele
- heategevusüritused, koostegemised
- avalikud loengud laiemale publikule
- enesearengu teemalised üritused
- kino
- 45+ meestele midagi
- peredele ühisüritused
- lühireisid

Lisa 3. SWOT analüüsi tabel

SWOT analüüs on koostatud läbiviidud küsitluste põhjal ning külaseltsi juhatusega (jaanuar 2022) toimunud arutelu tulemustele tuginedes.

Tugevused	Nõrkused
<ul style="list-style-type: none"> - küla üldine heakord - aktiivne seltsielu eestvedamine - hea internetiühendus - tugeva kultuuri- ja ajaloo küla - Võru linna lähedus - kauplus - mitmekülgsed võimalused ja aktiivses kasutuses seltsimaja olemasolu - ringitegevus - külaselts on tunnustusi pälvinud - hea maine - uuenduslikud ideed erinevatele sihtgruppidele - suurettevõtja tegutsemine külas - mänguväljak - jalgpalli mängimine seltsimaja juures suvisel ajal - ratastooliga ligipääsetavus 	<ul style="list-style-type: none"> - tänavate valgustus on olematu - kergliiklustee puudumine - lapsevankriga jalutusvõimalused on tagasihoidlikud - ei ole võimalik osta kohalikku kraami (läbisõitjate, turistide jaoks) - küla läbiv tee on kitsas ja ohtlik, seal sõidavad põllutöö- ja metsamasinad - korvpalliplats on amortiseerunud - seltsimaja parkla vajab uuendamist - linna ligidus - puudub õhtune bussiühendus Võru linnaga
Võimalused	Ohud
<ul style="list-style-type: none"> - tunnustatud kaugtöökohaks kujunemine - seminari- ja koolituste korraldamine suuremas mahus kui täna - kuuri funktsioonide ümbermõtestamine - piknikuala kujundamine - väliala aktiivsem kasutamine - roheala kujundamine, niitmise vähendamine - keskkonnateadlikkuse kasvatamine - kultuuri, ajaloo pärandi säilitamine, kogumine 	<ul style="list-style-type: none"> - rahastusvõimaluste vähenemine; negatiivsed rahastusotsused - jätkuvad piirangud ürituste korraldamisele (koroona mõjutused) - eestvedajate väsimine, loobumine - uute ideede nappus - turvalisus küsimused - küla elanikkond on kahanevas trendis